

دعای روز بیست و هشتم

اللَّهُمَّ وَقِّرْ حَظِّي فِيهِ مِنَ النَّوَافِلِ وَأَكْرِمْنِي فِيهِ بِإِحْضَارِ الْمَسَائِلِ قَرَّبُ فِيهِ
وَسَيَّلْتَنِي إِلَيْكَ مِنْ بَيْنِ الْوَسَائِلِ يَا مَنْ لَا يَشْغُلُهُ إِحْضَارُ الْمُلْحِنِّ:

ای خدا در این روز مرا نسبت به اعمال نافله و مستحبات بهره وافر عطا فرما
و به حاضر و آماده ساختن مسائل در حقم کرم فرما و وسیله مرا بین وسایل و
اسباب به سوی حضرتت نزدیک ساز. ای خدایی که سماجت و الحاح بندگان،
تو را باز نخواهد داشت [به خود مشغول نکند].

ترجمه منظوم دعا

ای خدا ای عالم سر و علن	از تو دارم مسئلت در این زمن
اینکه بی اندازه سازی بهره ام	از نوافل آنچه می باشد حسن
با سری پر شور و قلبی رایگان	جای آرم مستحبات و سنن
تا ز فیضش رتبه ام گردد بلند	تا ز فعلش نفس گردد ممتحن
هم گرامی دارم ای حی قدیم	اندر این ماه کریم موتمن
بهر احضار مسائل متصل	هر زمان آنها مرا ورد و سخن
هم بیاموزم ز اهلش حکم را	در خیال قلب سازم مستکن
حاجت دیگر که فرمایی قریب	سوی خود بین وسایل راه من
هر که راهی جوید ای حق سوی تو	سوی خود نزدیک فرما راه من
ای که مشغولت نسازد هیچ گاه	داد و فریاد ملحنین مرد و زن

فقره اول: بهره بردن از مستحبات

اللَّهُمَّ وَقِّرْ حَظِّي فِيهِ مِنَ النَّوَافِلِ:

خدایا در این روز مرا نسبت به اعمال نافله و مستحبات بهره وافر عطا فرما.

منظور از «و فر حظی فیه من النوافل» چیست؟

همان‌طور که می‌دانیم در انجام هر کاری مخصوصاً کارهای نیک و صالح باید از طرف خداوند برای هر بنده‌ای توفیق حاصل شود تا بتواند آن را انجام دهد؛ بنابراین در این روز برای آنکه بتوانیم نمازهای نافله را بجا آورده و از حظ و بهره معنوی آن به طور وافر بهره‌مند گردیم، از خداوند خواستاریم ما را در این روز از این موهبت بزرگ محروم نگرداند.

منظور از نوافل چیست؟

«نوافل»، جمع نافله است.

نافله، از ریشه لغوی «نَفَلَ»، به معنای زیادی و افزایش است.

«انفال»؛ یعنی ثروت‌ها و نعمت‌های عمومی که خداوند برای امت اسلامی و همگان زیاد کرده است. «نوافل»؛ یعنی نمازهای مستحبی که زیاده از واجبات و فرایض است. هر عمل خوب و مستحبی که انجامش واجب و الزامی نباشد و بالاتر از حد تکلیف الزامی باشد، «نوافل» است.

بهره‌ای که انسان از انجام کارهای استحبایی و فوق برنامه می‌برد، در جهت حفظ بیشتر واجبات است. وقتی کسی بیش از مقدار واجبات، تکالیفی را هم که الزامی نیست؛ ولی انجامش خوب است انجام دهد، این نشان‌دهنده علاقه و کشش او به طاعات و حسنات است، به گونه‌ای که حتی خارج از تکلیف شرعی واجب، محبت صالحات او را به عمل نیک وامی‌دارد.

وقتی کارگر و کارمندی خارج از ساعت اداری هم «فوق‌العاده» کار می‌کند، نشان میزان علاقه او به کار است که حتی در چارچوب شرح وظایف اداری و کاری خود را محدود نمی‌کند.

انجام نوافل و مستحبات نیز این‌گونه است. کشش «عبد» را به سوی خدا و علاقه او را به عبادت نشان می‌دهد و می‌رساند که این مؤمن، در طاعت، اکتفا به حد الزامی شرعی نمی‌کند. به یک تعبیر می‌توان گفت: مستحبات و نوافل، نگهبان واجبات است و آن‌که غیر از واجبات هیچ عمل مستحبی انجام ندهد، امکان خلل و لطمه در واجباتش هم وجود دارد. انجام مستحبات؛ چون از روی علاقه است، نورانی‌تری خاص می‌آورد.

وقتی نماز شب بخوانید، یا روزه مستحبی بگیرید، یا صدقه استحبایی و انفاقات انجام دهید، وضوی مستحبی بگیرید، نافله‌های شبانه‌روزی بخوانید، احساس می‌کنید زمینه پاکی دل و تقوای قلب بیشتری پیدا کرده‌اید.

این است بهره مستحبات و «حظ نوافل» که از خداوند خواسته‌ایم در این ماه و این روز، بهره ما را از «نوافل» فراوان بگرداند.

برای بهره‌وری از نوافل، قرآن کریم راه‌کاری را نشان می‌دهد:

«وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا»^۱: پاسی از شب را از خواب برخیز و قرآن و نماز بخوان. این یک وظیفه اضافی برای توست، تا پروردگارت تو را به مقامی درخور ستایش برانگیزد.

در این آیه شریفه منظور از نافله شب، اقامه نماز شب است. مسائلی که در زندگی روزانه برای انسان پیش می‌آید، فکر آدمی را به وادی‌های گوناگون می‌کشاند، به طوری که جمعیت خاطر و حضور قلب کامل در آن بسیار مشکل است؛ اما در دل شب و به هنگام سحر و فرو نشستن غوغای زندگی مادی و آرامش روح و جسم انسان در پرتو مقداری که خوابیده و بیدار گشته، حالت توجه و نشاط خاصی پیدا می‌کند که بی‌نظیر است. در این محیط آرام و دور از هرگونه ریا و تظاهر و خودنمایی توأم با حضور قلب، حالت توجهی به انسان دست می‌دهد که فوق‌العاده روح‌پرور و تکامل‌آفرین است.^۲

از امام صادق علیه السلام روایت شده که فرمود: «انسان با ایمان هر کار نیکی که انجام می‌دهد، پاداشش در قرآن صریحاً آمده، جز نماز شب که خداوند به دلیل اهمیت فوق‌العاده‌اش آن را با صراحت بیان نفرموده، همین قدر فرموده:

«تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَ طَمَعًا وَ مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ»^۳: آنها شب هنگام از بسترها برمی‌خیزند و پروردگارشان را با بیم و امید، می‌خوانند و از آنچه به آنها روز داده‌ایم، انفاق می‌کنند؛ اما هیچ‌کس نمی‌داند خداوند چه پاداش‌هایی که موجب روشنی چشم‌ها می‌شود، در برابر اعمالشان قرار داده است»^۴.

در وصیتی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم به علی علیه السلام فرمودند:

«يَا عَلِيُّ عَلَيْكَ بِالصَّلَاةِ اللَّيْلِ، عَلَيْكَ بِالصَّلَاةِ اللَّيْلِ، عَلَيْكَ بِالصَّلَاةِ اللَّيْلِ»^۵: ای علی! بر تو باد نماز شب و این مطلب را سه بار تکرار فرمود.

۱. اسراء: ۷۹.

۲. تفسیر نمونه؛ ج ۱۲، ص ۲۲۷.

۳. سجده: ۱۶.

۴. بحارالانوار؛ ج ۸۷، ص ۱۴۰.

۵. من لا يحضره الفقيه؛ باب صلاة الليل، ص ۳۲۵.

همچنین از امیرالمؤمنین علی علیه السلام از قول خدای عزوجل که فرموده است:
«رُهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ»^۱
سؤال شد؟ حضرت فرمود: مراد نماز شب است.

فقره دوم: اجابت خواسته‌ها

وَ أَكْرَمُنِي فِيهِ بِإِحْضَارِ الْمَسَائِلِ:
و مرا به اجابت خواسته‌هایم، گرامی بدار.

منظور از «باحضار المسائل» چیست؟

در مورد احضار مسائل احتمالات مختلفی وجود دارد که ذیلاً به بعضی از آنها اشاره می‌شود:

۱. در رابطه با انسان

الف) انسان توجه داشته باشد که به چه چیزی نیاز دارد و نیازهای ضروری‌اش مد نظرش باشد.

ب) اینکه انسان در مقابل مخالفین، اهل مناظره و حاضر جواب باشد؛ مانند حاضر جوابی معصومین و پیروان واقعی آنها مثل مفضل، بهلول و ...

۲. در ارتباط با خداوند

الف) در دنیا: در حین دعا بدانیم چه چیزی در اولویت است که باید از خدا بخواهیم؛ چنان‌که در دعا می‌گوییم: «اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا مَا تُحِبُّ وَ تَرْضَى»: خدایا آنچه موجب دوستی و رضای توست، روزیمان فرما.

ب) در برزخ و قیامت:

هنگام ورود به برزخ جواب نکیر و منکر را راحت بدهیم و در قیامت آنچه را که خداوند به بندگان صالحش وعده داده است، برای ما فراهم باشد. هر یک از ما ممکن است امروز و لحظه‌ای که در آن نفس می‌کشیم و پلک می‌زنیم، آخرین لحظات عمر ما باشد و باید بار سفر از این دنیای وانفسا بسته و به عالم آخرت که جاودان و همیشگی است، سفر کنیم و آگاهیم که خداوند از ما و از هرچه که در این دنیا با هر مسئولیتی و سمتی انجام داده‌ایم، سؤال و بازخواست خواهد نمود: «وَإِنْ تَبَدُّوا مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ

تُخَفُّوهُ يُحَاسِبُكُمْ بِهِ اللَّهُ: هر چه که در آشکار و نهان [انجام داده‌اید]، خداوند از شما محاسبه خواهد نمود.

و هر کسی نتیجه اعمال خود را می‌بیند:

«فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ، وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ»^۱

کسی که به مقدار ذره‌ای کار نیک انجام داده باشد، پاداشش را می‌بیند و کسی که به مقدار ذره‌ای کار زشتی انجام داده باشد، کیفر آن را می‌بیند.

با توجه به آیات و توضیح بالا در می‌یابیم منظور از "باحضار المسائل" همان آمادگی قبل از مرگ برای پاسخ‌گویی به بازخواست‌هایی است که از طرف ذات اقدس از انسان می‌گردد؛ چرا که همه مسئولیم و داشتن مسئولیت در دنیا بسیار سنگین است و انسان را در عالم آخرت گرفتار بازخواست بیشتری می‌نماید که ما از خداوند خواستاریم در این روز ما را برای حاضر نمودن خود برای چنین روزی یاری نماید.

اجابت خواسته‌ها و حاجت‌ها

یکی از صفات خدای متعال، قَاضِي الْهَاجَاتِ است و انسان سراپا فقر و نیازمندی و حاجت. لطف و کرم خدای متعال به این است که از سر بنده‌نوازی و بنده‌پروری به نیازهای او رسیدگی کند و حاجاتش را برآورد و چون بنده‌اش روی نیاز به سوی او آورد، او را دست خالی از پیشگاه خود نراند.

کسی که برای طلب حاجت و نیاز به سوی بی‌نیاز می‌رود، باید بداند که تنها در جهان هستی خداوند است که بی‌نیاز مطلق است و همه نیازمند اویند، تنها او قادر است که نیازهای مخلوقاتش را برآورد؛ بنابراین با حسن ظن و اطمینان به اجابت، در خانه او را با اصرار بکوبد و دعا کند و حوائجش را بخواهد و به او بگوید: ای کریم به اجابت خواسته‌ها و برآوردن حاجاتم بر من کرامت فرما.

و أَكْرَمَنِي فِيهِ بِأَحْضَارِ الْمَسَائِلِ.

آنچه را «می‌خواهیم» باید در طلبش بکوشیم، تا به آن برسیم. از خداوند خواسته‌ایم که با احضار آن خواسته‌ها، ما را مورد اکرام و گرامیداشت قرار دهد و ما را در رسیدن به نیازها و خواسته‌هایمان توفیق دهد.

فقره سوم: تقرب به خدا

وَقَرِّبْ فِيهِ وَسِيلَتِي إِلَيْكَ مِنْ بَيْنِ الْوَسَائِلِ:

و از میان وسایل، وسیله رسیدنم را به حضورت نزدیک گردان.

وسيله چيست؟

وسيله به معنی تقرب‌جستن و یا چیزی است که باعث تقرب می‌شود و یا نتیجه‌ای که از تقرب حاصل می‌گردد. بدین ترتیب وسیله مفهوم بسیار وسیعی دارد که هر کار نیک و شایسته‌ای را شامل می‌شود و هر صفت برجسته در مفهوم آن درج است؛ زیرا همه اینها موجب قرب پروردگار است.

از امیرالمؤمنین علی علیه السلام روایت شده که آن حضرت فرمود:

«إِنَّ أَفْضَلَ مَا تَوَسَّلَ بِهِ الْمُتَوَسِّلُونَ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى، الْإِيمَانُ بِهِ وَبِرَسُولِهِ وَالْجِهَادُ فِي سَبِيلِهِ فَإِنَّهُ ذُرْوَةُ الْإِسْلَامِ وَكَلِمَةُ الْإِخْلَاصِ فَإِنَّهَا الْفِطْرَةُ وَإِقَامُ الصَّلَاةِ فَإِنَّهَا الْمِلَّةُ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ فَإِنَّهَا فَرِيضَةٌ وَاجِبَةٌ وَصَوْمُ شَهْرِ رَمَضَانَ فَإِنَّهُ جَنَّةٌ مِنَ الْعِقَابِ وَحَجُّ الْبَيْتِ وَاعْتِمَارُهُ فَإِنَّهُمَا يَنْفِيَانِ الْفَقْرَ وَبِرَحْمَتِ الدُّنْبِ، وَصِلَةُ الرَّحِمِ فَإِنَّهَا مَثْرَاءٌ فِي الْمَالِ وَمَنْشَأَةٌ وَصَنَائِعُ الْمَعْرُوفِ فَإِنَّهَا تَقِي مَصَارِعَ الْهُوَانِ، أْفِيضُوا فِي ذِكْرِ اللَّهِ فَإِنَّهُ أَحْسَنُ الذِّكْرِ وَأَرْغَبُوا فِيهَا وَعَدَّ الْمُتَّقِينَ فَإِنَّ وَعْدَهُ أَصْدَقُ الْوَعْدِ وَاقْتَدُوا بِهَدْيِ نَبِيِّكُمْ فَإِنَّهُ أَفْضَلُ الْهُدَى وَاسْتَنْتُوا بِسُنَّتِهِ فَإِنَّهَا أَهْدَى السُّنَنِ»^۱

همانا بهترین چیزی که انسان‌ها می‌توانند به آن به خدای سبحان نزدیک شوند، ایمان به خدا و ایمان به پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و جهاد در راه خداست که جهاد قلّه بلند اسلام و یکتا دانستن خدا براساس فطرت انسانی است. برپاداشتن نماز، آیین ملت اسلام و پرداختن زکات، تکلیف الهی؛ روزه ماه رمضان، سپری برابر عذاب الهی و حج و عمره، نابودکننده فقر و شستشو دهنده گناهان است و صلّه رحم، مایه فزونی مال و طول عمر و صدقه‌های پنهانی، نابودکننده گناهان و صدقه آشکار، مرگ‌های ناگهانی و زشت را باز می‌دارد و نیکوکاری، از خواری و ذلت نگاه می‌دارد. به یاد خدا باشید که نیکوکارترین ذکر است و آنچه پرهیزکاران را وعده داده‌اند، آرزو کنید که وعده خدا راست‌ترین وعده‌هاست، از راه و رسم پیامبران پیروی کنید که بهترین راهنمای هدایت است، رفتارشان را با روش پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم تطبیق دهید، که هدایت‌کننده روش‌هاست.

قرآن کریم نیز خطاب به مؤمنین می‌فرماید:
«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ»^۱ ای کسانی که ایمان آورده‌اید، پرهیزکاری پیشه کنید و وسیله‌ای برای تقرب به خدا، انتخاب نمایید و در راه او جهاد کنید، باشد که رستگار شوید.
در این آیه از مؤمنان خواسته شد تا برای رسیدن به رستگاری و فلاح سه کار را انجام دهد:

۱. تقوای الهی را پیشه خود سازد.
  ۲. برای تقرب به خدا وسیله‌ای انتخاب کند.
  ۳. در راه خدا جهاد و تلاش کند.
- یعنی در مرحله اول باید وقایه و سپری داشته باشد که نگذارد نافرمانی خدا به او برسد. گویا گناه تیری است که از سوی شیطان متوجه انسان می‌شود و آدمی با سپر تقوا مانع از اصابت آن تیر به خود می‌شود.
زیرا شیطان در کمین است و به تعبیر قرآن:
«إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ»^۲ او و همراهان او شما را می‌بینند از آن رو که شما نمی‌بینید، او می‌بیند و ما او را نمی‌بینیم.
پس باید سپر لازم را در دست داشته باشیم تا از خطر او در امان باشیم.

مصادیق وسیله

اگر وسیله هر چیزی است که انسان را به خدا نزدیک می‌کند و مؤمن باید در طلب آن باشد. در روایات مصادیق فراوانی برای آن ذکر شده است که به نمونه‌هایی از آن اشاره می‌شود:

۱. اطاعت خدا و اجرای فرمان‌های الهی:

علی علیه السلام در نهج البلاغه در خطبه ۱۱۰ فرمود:
«إِنَّ أَفْضَلَ مَا تَوَسَّلَ بِهِ الْمُتَوَسِّلُونَ إِلَى اللَّهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى الْإِيمَانُ بِهِ وَبِرَسُولِهِ»:
بهترین چیزی که به وسیله آن می‌توان به خدا نزدیک شد، ایمان به خدا و پیامبر اوست.

۱. مائده: ۳۵.

۲. اعراف: ۲۷.

۲. قرآن:

یکی از وسایلی که انسان را به خدا نزدیک می‌کند و سبب شرافت و کرامت و منزلت در پیشگاه خدا می‌گردد، قرآن کریم است.

امام سجاد علیه السلام در دعای ۴۲ صحیفه سجادیه که با عنوان دعای ختم قرآن خوانده می‌شود، فرمودند:

«وَ اجْعَلِ الْقُرْآنَ وَسِيلَةً لَنَا إِلَى أَشْرَفِ مَنَازِلِ الْكِرَامَةِ، وَ سَلْمًا نَعْرُجُ فِيهِ إِلَى مَحَلِّ السَّلَامَةِ، وَ سَبَبًا نُجْزَى بِهِ النِّجَاةَ فِي عَرَصَةِ الْقِيَامَةِ، وَ ذَرِيعَةً نَقْدُمُ بِهَا عَلَى نَعِيمِ دَارِ الْمَقَامَةِ»؛ خدایا قرآن را برای ما وسیله‌ای برای رسیدن به شریف‌ترین منزل‌های کرامت قرار ده و نردبانی که با آن به محل سلامت صعود و عروج کنم و سببی که با آن در عرصه قیامت نجات پیدا کنم و وسیله‌ای قرار ده تا با آن بر نعمت خانه اقامه؛ یعنی قیامت قدم بگذارم.

۳. امامان معصوم و اهل بیت علیهم السلام:

یکی از مصادیق بارز وسیله برای تقرب به خداوند، انبیاء و اهل بیت علیهم السلام می‌باشند که روایات ما بر این امر تأکید دارد و اما منظور از توسل به پیامبر و امامان علیهم السلام این نیست که کسی حاجت را از آنان بخواهد؛ بلکه در پیشگاه خداوند متعال، به مقام آنها نزد خدا متوسل می‌شویم و این در حقیقت توجه به خداست؛ زیرا احترام پیامبر نیز به دلیل این است که فرستاده او بوده و در راه او گام برداشته است.

برخی روایات مصادیق وسیله را امام معصوم علیه السلام می‌داند؛ چنان‌که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمود:

«الْأَيُّمَةُ مِنْ وَدِّ الْحُسَيْنِ عليه السلام مَنْ أَطَاعَهُمْ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَ مَنْ عَصَاهُمْ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ هُمُ الْعُرْوَةُ الْوُثْقَى وَ هُمُ الْوَسِيلَةُ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى»؛^۱ امامان از فرزندان امام حسین علیه السلام هستند، کسانی که آنها را اطاعت کنند، خدا را اطاعت کرده‌اند. کسانی که آنها را معصیت کنند، خدا را نافرمانی کرده‌اند، آنان دستگیره مطمئن هستند و همانان وسیله‌ای برای تقرب به خدا هستند.

۱. نورالقلین؛ ج ۱، ص ۶۲۴.

رسول خدا ﷺ فرمود:

«هنگامی که خدای تعالی حضرت آدم ابوالبشر را آفرید و از روح خود در او بدمید، آدم به جانب راست عرش نظر افکند، آنجا پنج شیخ غرقه در نور به حال سجده و رکوع مشاهده کرد. عرض کرد: خدایا قبل از آفریدن من، کسی را از خاک خلق کرده‌ای؟

خطاب آمد: نه، نیافریده‌ام. عرض کرد: پس این پنج شیخ که آنها را در هیئت و صورت همانند خود می‌بینم، چه کسانی هستند؟

خدای تعالی فرمود: این پنج تن از نسل تو هستند. اگر آنها نبودند، تو را نمی‌آفریدم. نام‌های آنان را از اسامی خود مشتق کرده‌ام [و من خود آنان را نامگذاری کرده‌ام]، اگر این پنج تن نبودند، نه بهشت و دوزخ را می‌آفریدم و نه عرش و کرسی را، نه آسمان و زمین را خلق می‌کردم و نه فرشتگان و انس و جن را.

منم محمود و این محمد است، منم عالی و این علی است، منم فاطر و این فاطمه است، منم احسان و این حسن است و منم محسن و این حسین است.

به عزتم سوگند! هر بشری اگر به مقدار ذره بسیار کوچکی کینه و دشمنی هر یک از آنان را در دل داشته باشد، او را در آتش دوزخ می‌افکنم... یا آدم! این پنج تن، برگزیدگان من هستند و نجات و هلاک هرکس وابسته به حب و بغضی است که نسبت به آنان دارد. یا آدم! هر وقت از من حاجتی می‌خواهی، به آنان توسل کن»^۱.

فقره چهارم: پافشاری به خواسته‌ها در دعا

يَا مَنْ لَا يَشْغَلُهُ إِلَّا حَاحِ الْمُلْحِينِ:

ای که پافشاری اصرارکنندگان بازش نمی‌دارد و مشغولش نمی‌کند.

ای کسی که سماجت و الحاح بندگان تو را باز نخواهد داشت؛ اگر همه عالم با خدا حرف بزنند؛ خدا را از دیگری غافل نمی‌کند و در آن واحد به همه بندگان توجه دارد؛ از تو می‌خواهیم که دعاهای من را مستجاب کنی.

یکی از صفات ذاتی خداوند متعال علم است که صفت سمیع بودن و بصیربودن از آن ناشی می‌شود و خداوند چون عالم مطلق است و بر همه چیز علم دارد؛ پس ندای همه نیایش‌گران و ضجه و ناله همه حاجت‌مندان را می‌شنود و چون بر هر کاری قادر است و قدرتی جز او نیست، بر برآورده‌نمودن تمام حاجات نیازمندان نیز قادر خواهد بود و بیانی دیگر این عبارات و خواندن خداوند با این اسماء و صفات، به دلیل اصرار

۱. فرائد السمطين؛ باب اول، حدیث ۱.

ورزیدن در طلب و خواسته است که اصرار و سماجت در طلب حاجت، یکی از رموز استجابت دعا شمرده شده است.

درسی از خداشناسی

خداوند ندای این همه بندگان را در هر جا می‌شنود و دعای همه را، به هر زبانی سمیع و مجیب است؛ اما پاسخ یک دعا و ندا او را از دیگر نیازها و رازها و دعاها باز نمی‌دارد.

این از ضعف ماست که اگر به کاری می‌پردازیم، از کارهای دیگر باز می‌مانیم. اگر گوش به صدایی می‌دهیم، صداهای دیگر را نمی‌شنویم. اگر توجه‌مان به چیزی جلب می‌شود، از چیزهای دیگر غافل می‌شویم؛ چرا که ما محدودیم و ناتوان؛ اما خداوند نامحدود است و توانا. اصرار و ندا و مناجات این همه بندگان، در هر لحظه از لحظات او را مشغول نمی‌کند:

يَا مَنْ لَا يَشْغَلُهُ الْإِحْصَاءُ الْمَلْحِينِ.

در قیامت کبری هم چنین است، در رسیدگی به حساب بندگان.

راوی از امام علی عليه السلام می‌پرسد: كَيْفَ يُحَاسِبُ اللَّهُ الْخَلْقَ عَلَي كَثْرَتِهِمْ؟

خداوند در قیامت، این همه بندگان را چگونه می‌تواند محاسبه کند؟

امام پاسخ می‌دهد: «كَمَا يَرزُقُهُمْ عَلَي كَثْرَتِهِمْ»: «همچنان که در دنیا روزی‌شان

می‌دهد و رزق‌دادن به بعضی، مانع از رزق‌دادن دیگران نمی‌گردد.

در دعای جوشن کبیر، بند ۹۹ می‌خوانیم:

«ای خدایی که شنیدنی او را از شنیدن دیگر مشغول نمی‌کند. ای خدایی که کاری، او را از کار دیگر باز نمی‌دارد. ای خدایی که سخنی، او را از سخن دیگر باز نمی‌دارد. ای خدایی که سؤالی، او را از سؤال دیگر، به اشتباه نمی‌اندازد. ای خدایی که چیزی، او را حاجب از چیز دیگر نیست. از خدایی که اصرار اصرارکنندگان، او را ملول و ناراحت نمی‌کند...».